ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޝަރީޢަތް ހިނގުނުގޮތް

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2018/HC-A/404
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް
- އިސްތިއުނާފަށް ޖަވާބުދާރީވި ފަރާތްތައް: 1- ނުޖުމަތު ނަޖީބު މ.ސްނޯފްލާވަރގެ/ މާލެ
  2- މުޙައްމަދު ސަފްވާން ސ.ފިޔާތޯރު / މާލެ
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ކަނަބިސް ޓްރެފިކްކުރުން

މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް
ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް

ނިމުން ތާރީޚް: 22 ޝައްވާލް 1442 / 03 ޖޫން 2021

ހައިކޯޓުގައި މައްސަލައިގެ ޝަރީޢަތް ނިމުނު ތާރީޚު: 04 ރަބީޢުލްއައްވަލް 1440 / 12 ނޮވެމްބަރު 2018

އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު މައްސަލަ:

- ނަންބަރު: 70/Cr-C/2017
- ނިންމި ކޯޓު: ކްރިމިނަލް ކޯޓު
- ޤާޟީ: [illegible]
- ހުށަހެޅުނު ތާރީޚު: 10 ޖަނަވަރީ 2017
- ނިމުނު ތާރީޚު: 23 މޭ 2018

- **ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު ގެ ރައުޔު،** މި ރައުޔަށް ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ފައިސަލް ތާއިދު ކުރަމެވެ.

މައްސަލައިގެ ތަޢާރުފު:

1. މ.ނެރުމްގެ / ނުޒުހާ ނަޝީދާއި ސ.ފުރިއާ/ މުޙައްމަދު ސަލްމާން، މަސްތުވާތަކެތީގެ ޓްރެފިކިންގެ އެ ދަޢުވާގެ ވިޔަފާރިކުރުމުގެ މައްސަލާގައި ފުލުހުންނަށް ބިނާކޮށްފައިވާ، 17 އޮކްޓޫބަރު 2016 ދުވަހުގެ 21:15 ހާއިރު، މ.ޗާނދަނީވިލާގެ ހުންނަ ގޯޅިގަނޑުން މަޖީދީމަގާ ދިމާލުން ރަޖިސްޓްރީ ނަންބަރު AAOF-P 2839 ސައިކަލުގައި މި ދުއްވަމުން ދުއްވާފައި ދަނިކޮށް މި ދުއްވަމުން ފުލުހުންގެ ބެލުމުގެ ދަށަށް ގެންގޮސް، މ.ޗާނދަނީވިލާގޭގައި މިދުވަހުން ދިރިއުޅޭ ކޮޓަރީގައި ސާރޗްކުރުމުގައި، އެ ކޮޓަރީގެ ފޮށިގައި ހުރި ޕްލާސްޓިކް ކޮތަޅެއްގެ ތެރޭގައި ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އެ ކޮތަޅުގެ ބަރުދަނުގެ ތެރެއިން 0.5905 ގްރާމް ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އަދި ހަމަ އެ ކޮތަޅުގެ ތެރެއިން ފެނުނު އިތުރު ޕެކެޓެއްގައި 3.7882 ގްރާމް ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އެ ކޮޓަރީގެ އަލަމާރިއެއްގެ ތެރެއިން ފެނުނު ޕެކެޓެއްގައި ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އެ ކޮޓަރީގެ ބޭގެއްގެ ތެރެއިން 03 (ތިނެއް) ޕެކެޓު ފެނުނުއިރު، ފުރަތަމަ ޕެކެޓުގައި 218.5000 ގްރާމް ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އިތުރު ދެވަނަ ޕެކެޓުގައި 248.2000 ގްރާމް ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމާއި، އިތުރު ތިންވަނަ ޕެކެޓުގައި 249.7000 ގްރާމް ކަނަބިސް ހިމެނޭކަމަށް އެނަލިސިސް ރިޕޯޓުން ދެނެގަނެވުނު ކަމަށް ބުނެ، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ (ރ) އާ ގުޅުވައި އެ މާއްދާގެ (ނ) ގެ ދަށުން ނުޒުހާ ނަޝީދާއާއި، މުޙައްމަދު ސަލްމާނުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވޭ ކުށުގެ ދަޢުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އުފުލާފައިވެއެވެ.

2. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ނުޒުހަތު ނަޒީފާއި މުޙައްމަދު ސަޢުދޫނުގެ މައްޗަށް ހުށަހެޅި ކުރެވުނު މައްސަލަ ބަލާފައިވާނީ، ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ފައިސަލާއިންނެވެ. މިއީ ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ފައިސަލާ ނިންމަވާފައިވާ ސަބަބަކީ އަދި ޤާނޫނީ އުސޫލުތަކާއި ޚިލާފުވާކަމަށް ބުނެ އެ ފައިސަލާއިން ނިންމިގޮތް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރުމުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް އެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާފައެވެ. މި ފައިސަލާގައި އިސްތިއުނާފު ކަމުގައި ފަރާތްތަކުން، ނުޒުހަތު ނަޒީފާއި މުޙައްމަދު ސަޢުދޫނެވެ.

މައްސަލަ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ނިންމިގޮތް

3. މުޙައްމަދު ސަޢުދޫނާއި ނުޒުހަތު ނަޒީފާގެ މައްޗަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އުފުލި ކުށަކީ ޒިނޭ ކުރުމުގެ ދައުވާ ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ބެލުމަށްފަހު ސާބިތުވާތީ މި ދެމީހުންގެ މައްޗަށް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އުފުލާފައިވާ ދައުވާ ސާބިތުވާކަމަށް ނިންމާ، އެ ދެމީހުން ޙައްދަށް އޮޅުވާލެވިފައިވާ ކަމަށްވާތީ މައްޗަށް ޙައްދު ކުރުމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މި މައްސަލަ ނިންމެވުމުގައި ޤާނޫނު ކޮށްފައިވާ ކަމަށް މައްޗަށް ހުކުމް އިއްވައެވެ.

3.1 ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ދައުވާއަށް މުޙައްމަދު ސަޢުދޫން އާއި ނުޒުހަތު ނަޒީފާ އިންކާރުކޮށްފައިވެއެވެ.

3.2 މަސްލަހަތުގެ ފުރުޞަތުގައި ގޮސް ހާޒިރުވެއްޖެ ނުޒުހަތު ނަޒީފާ އާއި މުޙައްމަދު ސަޢުދޫން އެކަނި ދިރިއުޅޭ ހާޒިރުވުމުގައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ހެކިބަސް އަހައިފި ބަލާކުރާ މަސްލަހަތުގެ ފުރުޞަތުގައި ގޮސް ހާޒިރުވެއްޖެ މި ދިޔުމުގައި އެއީ އެއްވެސް އަދި އެ ދެމީހުންގެ ކަން އެއްގޮތްވާކަމަށް ފެނެ

ނިކުމެ [illegible] އަދި [illegible] ވަދެ ނިކުމެ [illegible] [illegible]

މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅި ދިފާޢީ ހެކިންގެ ހެކިބަހުން އެނގެން އޮތްކަން.

3.3 [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަލްމާން ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] ގެންގޮސްފައިވާ

[illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] ގެންގޮސްފައިވާ

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ފުލުހުންގެ ހެކިބަހުން އެނގެން އޮތްކަން.

3.4 މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި މުޙައްމަދު ސަލްމާން

[illegible] [illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible] މަސްތުވާތަކެތި

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ފުލުހުން [illegible].

3.5 މައްސަލައާ ގުޅިގެން ހުށަހަޅާފައިވާ ޖީ.އެސް.އެމް [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޖީ.އެސް

[illegible] އަދި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަލްމާން އާ [illegible].

3.6 [illegible] ބުނާ [illegible] [illegible]/ [illegible] އަހްމަދު [illegible]

މަސްތުވާތަކެތި [illegible] ބުނާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބުނާ

[illegible] އަހްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] ބުނާ [illegible] އަހްމަދު [illegible]

[illegible].

3.7 ކޮޓަރިން ނެގިކަމަށް ބުނާ މަސްތުވާތަކެތި ނެގުމަށްފަހު ޓެސްޓުކުރުމާއި ހަމައަށް އެތަކެތި

އެއްތަނުން އަނެއްތަނަށް އަދި އެކަކުގެ އަތުން އަނެކަކުގެ އަތަށް ބަދަލުވަމުން ގޮސްފައިވާ

ގޮތުގެ މަޢުލޫމާތު އެނގެން ނެތްކަން.

4. ބުނެވުނު ކަންކަމުގެ މައްޗަށް ބަލާފައި ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ފައިސަލާގައި އެ ކޯޓުން ހުކުމްކޮށްފައިވަނީ،

> " .... [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
> ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ، [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] / [illegible] [illegible]
> [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."

އިސްތިއުނާފުގެ ނުކުތާ

5. ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ފައިސަލާ ނިމިފައިވާގޮތް ބަދަލުކޮށް އަދި ޤާނޫނީ ހަމަތަކާއެއްގޮތަށް ނިންމަވައިދެއްވުން އެ ފައިސަލާ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށްއެދި [illegible] [illegible] ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ނުކުތާއަކީ؛

5.1 ތުހުމަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އަދި [illegible] ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ [illegible] ޤާނޫނު) ގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާ 146 ވަނަ މާއްދާގައި [illegible] [illegible] [illegible] ކްރިމިނަލް ކޯޓުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް އެއްވެސް މީހެއްގެ ހަށިގައި ހުރުމަކީ އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއްނެތި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible] ގޮތުން އުފުލިދާނެ ކަމެއްކަން

6. [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެއްޗާއެކު ހުރުމަކީ، [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެއްޗާއެކު [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި ބުނެފައެވެ.[1] މި މަސްއަލާގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި [illegible] ނަމޫނާތަކުގެ އަސްލު [illegible] މި [illegible] [illegible] [illegible]. މި [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުލަތުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2008/SC-A/08 ގެ މައްސަލާއާއި ނަންބަރު 2010/SC-A/07 ގެ މައްސަލާގައި ކަނޑައަޅާފައިވާ ގޮތުން ކަމުގައިވާތީ، މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް އެއްވެސް މީހެއްގެ ހަށިގައި ހުރުމަކީ އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއްނެތި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible] ގޮތުން އުފުލިދާނެ ކަމެއްކަން ކަނޑައަޅާފައި އޮންނަ [illegible].

7. މަނާކުރެވިފައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް އެއްވެސް މީހެއްގެ ހަށިގައި ހުރުމަކީ އެއްވެސް އިސްތިސްނާއެއްނެތި ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible] ގޮތުން އުފުލިދާނެ ކަމެއްކަން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2008/SC-A/08 ގެ މައްސަލާ (ޢަބްދުﷲ ނަޞީރު ވ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) އާއި ނަންބަރު

---

[1] ޤާނޫނުގެ 141 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ).

2010/SC-A/07 (ހުސައިން އަޝްރަފް ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) ގެ ޝަރީޢަތުގައި ފާހަގަކުރައްވާފައި އުޞޫލަށްވެސް، ބުނެވުނު ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ސުޕްރީމް ކޯޓުން ކަނޑައެޅި ގޮތުގައިވާ، މަސްއޫލިއްޔަތަކީ ޖިނާއީ ދައުލަތުގެ ދަރަޖައިގެ ކުއްލި ޝަރީޢަތް، ގެނައުމަށް މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ ކަމެއް ގޮތެއް އެ ޝަރީޢަތްތަކުގައި ދާއިރާތަކުގެ ތަޙުޤީޤު ކުރައްވާފައިވާ ގޮތް އެއީ އެންމެ ރަނގަޅު ގޮތް ނޫންކަމަށާއި މުއައްސަސާތަކުގެ ހިތްހަމަޖެހުމަށް ޤާނޫނުތަކުގެ 20 ވަނަ މާއްދާގެ (ނ) ގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން އެ މުއައްސަސާ ދުނިޔެދޭއިރު ހިތްހަމަޖެހުމުގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމަވާފައިވާ އެ ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/23 ނަންބަރު ޤަޟިއްޔާ (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް ނާފިޒް)ގައި ވަނީ ކަނޑައަޅުއްވާފައެވެ.[2] އަދި މިއީ މުޤައްރަރު ގަސްތުގެމަތިން މައްސަލަތަކުގެ ގޮތް އެހެން ޤާނޫނުތަކުގައި ގަވާއިދުތަކުގައިވާ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުން ޕްރޮސިކިއުޓަރގެ މައްސަލަ ހުށަހަޅާ ޤަބޫލު ކުރުން އަދި ތަޙުޤީޤު ކުރުން ފެށިދާނެކަމަށްވެސް ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ސާބިތު ކުރުމުގެ ހިތްހަމަޖެހުމަށް ނިންމަވާފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުން ނިންމާފައިވާ ބުނެވުނު ޝަރީޢަތުގެ އިތުރުން މިފަދަ ނިންމާފައިވާ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2017/SC-A/10 (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. ހުސައިން މުޙައްމަދު ޝަރީފް) ގެ ޝަރީޢަތުގައި ކަނޑައަޅާފައިވެއެވެ.

ދަޢުވާ ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރު

8. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ދަޢުވާ ޤާއިމުކުރުމުގެ މަސްއޫލިއްޔަތު ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއަށް ކަމަށާއި އަދި ކުރުމުގެ ޤާނޫނީ ބާރު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ތިމާގެ ދަޢުވާ ޤާއިމުކުރުމުގެ ބާރު ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ވަކިކުރެވިދާނެ ކަމެވެ. މިގޮތުން ކުރުމުގެ ވެރިގައި އަދި މަސްއޫލު ގަވާއިދުތަކުގެ ވެރިކަމުގައި ފުރިހަމަ އަދާކުރާ ކޯޓުގެ އިޖުރާއަތުގެ ސިޔާސަތުތަކާ ގުޅޭގޮތުން ދައުލަތުގެ އިންސާފު

---

[2] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާގެ ޝަރީޢަތް ނިންމުނު ގޮތުގެ ނިޔާގެ 12 ވަނަ ނަންބަރު.

ކުރާނަމަ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible]

9. މި މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނަޖީބުގެ މައްޗަށް [illegible] ދައުލަތުން މި [illegible]

10. [illegible]

[illegible] ޢަބްދުﷲ އާއި، [illegible]

[illegible]

މަސްއޫލިއްޔަތު [illegible]

[illegible]

11. މަނާކުރެވިފައިވާ [illegible]

12. [illegible]

އެއްބަސްވުން ފެންނަ ހިނދު، އެ ކުން އެ މީހާގެ މައްޗަށް ތާބިޢުވުމުގައި އެ މަސްއޫލާ އެއްބަޔަކާއި އިޖާރާ ދޭ އިތުރު ހެއްކެއް ނުވަތަ ޤަރީނާއެއް ނުވަތަ ލޮޖިކެއް އެއްވެސް އެއްޗެއް އަދާކުރަން ހުށަހެޅިފައި ނުވާ ހިނދު ހުށަހެޅުމުން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ މިންގަނޑުން މިކަން ސާބިތުވާކަމަށް ބެލޭނެ ވަރަށް ބަލަން ނުވާތީ ޝަރީޢަތުގައި ސާބިތުކުރުމުގެ ކަންތައް ފޯރުކޮށްދިނުމުގެ ޒިންމާ ދައުލަތުގެ މައްޗަށް ބެލެވިފައިވާތީ ކަނޑައެޅުމުގެ މައްޗަށް ބެލުން އެކަށީގެ.

13. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު ސަލްމާން އާއި ނަޒީރާ ނަޒީހާގެ މެދުގައި ހަދާފައިވާ ދައުލަތުގެ ސިޔާސަތު ބަޔާނުގެ، ކުންފުނި ޖަލްސާ ކުރުމުގެ ދައުލަތާ ދައުލަތުން މި ދީނުގެ މެދުގައި ހަދާފައިވާ ސަރުކާރުގެ ބެންކުއެކައުންޓުގައި ދޭނެކަމުގެ މި ދީނުން މި. ހޮސްޕިޓަލުގެ ހަރަދު ޖެހޭނެ މުއާމަލާތް ދަށުން މި ދީނުން ބަދަލުގެ ދަރަނި ގެންގޮސް މ.ހޮސްޕިޓަލުގައި މި ދީނުން ދިރިއުޅެ ކާޑު ޖަހާ ޓްރާންސްފަރ ދ ކާޑުގެ ބޭނުން މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރާލާ. މިހުރިހާކަމެއް ދަރިން ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ފުރަތަމަ ކަމަކަށް ޚިލާފުކުރުމުގެ ނިޔާއެއް މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަކޮށް ބޮޑު ޚަރަދު މުޙައްމަދު ސަލްމާން އާއި ނަޒީރާ ނަޒީހާގެ ފެންނަ ކަމަކަށް ސަރުކާރުން މި ފަރާތުގެ އިޖުތިމާޢީގައި ހުރި ބަލާއްވާފައެވެ. އަދި ދުވަހަކު ކަމަކަށް ޚިލާފު ކުރުމުގެ ނިޔާ، މި ބާޒާރުގައި ހުރިކަން މުޙައްމަދު ސަލްމާން އާއި ނަޒީރާ ނަޒީހާގެ އެދިކަމާއި ބާޒާރު މަސްއޫލިއްޔަތު ފުރިހަމަކުރުމަށް ދަރުމަވަންތަކަމެވެ.

14. މަސްލަހަތުކާއި ޖިނާއީގެ ހިމާޔަތްތަކުގައި ހުރިހާކަމެއް ބޭނުމެއް ދީ ބަލަހައްޓާ، ޚަރަދު ޙިމާޔަތުގެ ބަލަހައްޓާ، މަސްއޫލު ޙިމާޔަތްތަކުގެ ބަލަހައްޓާ އިސްތިއުނާފު ބޭރުކުރުމުގެ އެ ދީ ބަލަހައްޓާ ސަރަޙައްދު މި ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު 2014/HC-A/109 ގެ ޤަޟިއްޔާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވެއެވެ. އަދި މަސްލަހަތާ އެއްގޮތް ޖިނާއީ ޙަޤީޤަތުގައި ހުރިކަމުގައި ބެލެވުން ބަލަހައްޓާކަމަށް ކަނޑައަޅާ މަސްލަހަތުކަށްވާކަމުގެ ފާޅުކޮށްގައި ބޭނުންވެއެވެ. މި ގޮތަށް

[illegible]

(ހ) [illegible]

(ށ) [illegible]

(ނ) [illegible]

(ރ) [illegible]

(ބ) [illegible]

(ޅ) [illegible][3]

15. [illegible]

---

[3] ޤާނޫނު ނަންބަރު . [illegible] 141 ވަނަ މާއްދާ.

16. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހެޅި ހެކިންގެ ހެކިބަސްތަކުން އެނގެން އޮތީ، މުޙައްމަދު ސަމްޢޫން އާއި ނުޒުހަތު ނަޖީބު ހައްޔަރު ކުރެވުނީ، މ.[illegible]ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ދުވަހުން ސައިކަލުގައި [illegible] މަގުމަތިން [illegible]. [illegible] މި ދުވަހުން ހައްޔަރުކުރެވިފައިވަނީ މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި ދުވަހުން [illegible] އެ [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ.

17. ނުޒުހަތު ނަޖީބާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، މި މައްސަލައިގައި [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible]، އެ ދުވަހުން [illegible]. މި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].[4] [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible]، ނުޒުހަތު ނަޖީބާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި [illegible]،[5] މިއީ ނުޒުހަތު ނަޖީބާއި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

---

[4] މ.[illegible]ގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ހެކިބަސް.

[5] މިއީ މި [illegible].

[illegible]

ނުފެނެއެވެ.

[illegible]

18. ޝަރީޢަތާއި ޤާނޫނު ހުއްދަކުރާ އެންމެހައި [illegible] އަދި [illegible]

19. [illegible]

އެއީ [illegible] ކަމަށް ބުނެ [illegible] އެނގެން އޮތްއެވެ.

20. ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2016/SC-A/21 ޤަޟިއްޔާ ގައި (އަޙްމަދު ރަޝީދު ވ. ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް) އުއްތަމަ ފަނޑިޔާރު އަޙްމަދު މުޢުތަޞިމް އަދުނާން ވިދާޅުވެފައިވަނީ؛

" ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާގައި [illegible] ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި [illegible] [illegible]"

އަދި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 2012/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާގައި (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް ވ. އިބްރާހީމް ޝަރީފް) ފަނޑިޔާރު ޢަބްދުﷲ ސަޢީދު ވިދާޅުވެފައިވަނީ؛

" [illegible]

[illegible]

[illegible]"

21. މަތީގައިވާ ދެ ޤަޟިއްޔާގައި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުން ފާހަގަކުރައްވާފައިވާ ގޮތުން، މަސްތުވާއެއްޗެއް [illegible] ހާލަތުގައި [illegible] މަސްތުވާތަކެތީގެ ޖިންސާ މަސްތުވާތަކެތި [illegible] އެކަން އެކަށީގެންވާ މިންވަރަކުން ވަޒަންކުރަން ޖެހޭނެއެވެ. އޭގެ މައިގަނޑު ސަބަބަކީ، ހަޤީޤީ [illegible]

22. [illegible]

23. [illegible]

މީނާ ހުރީ ޤާނޫނުގެ ބަންދުއްޓެގައި ކަމަށާއި ބަންދުން ވީއިރުގެން މީނާ ދ.ޖާނަރަލްޔާގައި ބަލައިގަނެވިދާނެ މަސްއޫލިއްޔަތާއި ބަލާ އަމިއްލަ މީނާ ބުނެފައި ބަޔާނާއި މަސްއޫލިއްޔަތާއި ނިސްބަތްކޮށް ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މިކަން އެނގެން ހިނގާފައި މި ބަޔާނާއި ބެހޭ ބަޔާންތަކުން ބުނެ ޤާނޫނުނަން ބަލާން ދިނުމަށް ބޭނުންވެގެން ޤާނޫނުނަން ސަލާމަތް ޤާނޫނީ ކަމެއްކަމާއި އަދި މީނާގެ ވަކިވެ ހަމަޖެހޭކަމަށް ޤާނޫނު ކޮށް އެކަން ގޮސް އެނގޭ ބަލާން ވިޔަފާރި ނުކުތާތަކެއްގެން ޤާނޫނު އެނގޭ ބަލާނެ ނިޔަކަމަތުން ސަޤާފަތުގެ މުޖުތަމަޢުގައި ބުނެފައިވެއެވެ. އަދި މީނާގެ ޤާނޫނީ ކުރިމިނަލް ކޯޓުގެ ސަޤާފަތުގެ މުޖުތަމަޢުގައި ދިފާޢަށް ހިމާޔަތްތަކާއި، މި ބަޔާނާއި ބަލައިގަތުމަށް ކޯޓުގެ ބެލެނިވެރި ހިނގާ އެނބުރިލުމުގެ ބެލެނިވެރި ކަމަށާއި އަދި އެއީ މާސައްތަ ބަލާނުދޭ އެނބުރިލުމަށާއި އަދި އެއީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ބާރުވެރިކަމުގައިވާ "ޙައްދު" ކަމަށް ވެސް ބުނެފައިވެއެވެ.

24، ދ.ޖާސްޓިސްހިލާ ކޯޓުރިޕޯޓުގެ ބާރުއިން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުމުރު އަށާރަ އަހަރު ނުވާ އެބައުލުކުރި ހަމަޖެހިފައި ހުރި ބަލާ އުނދަގޫތަކުން، އަށާރަ އަހަރުގެ ކުދިންނަށް މަސްއޫލިއްޔަތާއި ހަމަޖެހިފައިވާ ވަކި ސަލާމަތު އޮތުމަށް ކަމުގެ ދިފާޢަށް ބަލައިގަނެ އެވަނަ ސަލާމަތް އުފެދުނު ސަބަބުތަކާ ހަމަޖެހިގެން ތަރައްޤީ ވެގެންދެއެވެ. މި މުޖުތަމަޢުގައި އަށާރަ އަހަރު ސަޤާފަތަކީ ހިމާޔަތް ދިނުމުގެ ކުރިން، މި މުޖުތަމަޢުގެ ބެލެނިވެރިންގެ ޤާނޫނުގެ ދިފާޢަކީ ހަމަޖެހުނު ވިޔަފާރި ކުރިއަށް ގެންދިޔަ ކަމެއް ބަލާނަމަ އެކަށީގެން ބުނެވިދާނެއެވެ. އެއީ ނިޔަލަށް ބަލާ ކަމަށް ނިޔަމަ އ މުޖުތަމަޢު ދަރިވަރުގެ ހަމަޖެހުން ކޮށް ނިސްބަތްކޮށް ނަމަވެސް އެކަން ދެނެގަނެވެއެވެ. މީގެ އިތުރުން އަށާރަ އަހަރު ބޭނުން މުޖުތަމަޢުގެ ބޮޑުބައި ޤާނޫނުގެ ބަންދުން އެއް ގޮތުގައިވާ އެއް ދަރިވަރުންނަށް ބެލެނިވެރިކަމާއި ދެވި ދަރިވަރު އަށާރަ ހަމަނުވާ ކުޑަކުދިން ދަރިވަރުން ނިޔަލަށް ނިސްބަތްކުރެވޭ ނިސްބަތެވެ. އާންމު ދަރިވަރުގައި މިގޮތަށް މިދަރިވަރު މަސްއޫލިއްޔަތުގެ ޢުމުރު ވަނަވަރު ނިޔަލަށް، މިގޮތަށް މުޖުތަމަޢުގައި ބެލެނިވެރި ކަމަށް އެހީތެރިވުމަށް ދަރިވަރު އެކަށް މިގޮތަށް ބެލެނިވެރިކަމުގެ ދަރިވަރު އަޅާ ހަމަ ހަމަޖެހޭނެއެވެ. އަށާރަ އަހަރު މި މުޖުތަމަޢުގައި ހިމެނޭ ދެ ހަމަޖެހުމާ ދަރިވަރު އަހަރު ދަރިވަރުގެ ޢުމުރު ދަރިވަރުން ބޭނުންކުރުމުގެ

ނުވާއިރު އަހްމަދު [illegible] [illegible] ކުރުގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކަންކަން [illegible] އަހްމަދު [illegible]

ދައުލަތު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

25، ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދައުވާގެ [illegible]، 17 އޮކްޓޫބަރު 2016 ގެ 21:15 [illegible]، [illegible] ދައުލަތުގެ ފަރާތުން [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] ފުލުހުންގެ އިންޓެލިޖެންސަށް މަޢުލޫމާތު [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ވިޔަފާރި ކުރާކަން [illegible].[6]

26. [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިންޓެލިޖެންސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] މި މައްސަލައިގައި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މި މައްސަލައިގައި [illegible].

27. މި މައްސަލައިގައި [illegible] ފަރާތުން [illegible] [illegible] ބަލާއިރު، ފުލުހުންގެ ފަރާތުން އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓުގެ [illegible] ހުށަހަޅާފައިވަނީ، "2016 އޮކްޓޫބަރު 17 ވަނަދުވަހު ހިންގާފައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގެ [illegible]

---

[6] ފުލުހުންގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

ޑީލް އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓް" މި ނަމުގައި އޮންނަ ރިޕޯޓެކެވެ. މި ރިޕޯޓުގައި، ރިޕޯޓު ހެދި ތާރީޚަކަށް ލިޔެފައި އޮތީ 18 އޮކްޓޫބަރު 2016 އެވެ. މީގެ އިތުރުން ހިނގިކަމަށް ބުނާ ދުވަހާއި ޖެހިގެން އަދި ދުވަސް ތަޢާރުޟުވާކަމަށް އަޕީލްކުރާ ފަރާތުން ޑީލް އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓާއި ގުޅޭގޮތުން އެރުވިއެވެ. މަސްތުވާތަކެތި ޖަހަމުން ކަން ކަމުގެ ތުހުމަތު ސާބިތު ކުރުމަށް މުއައްސަސާތަކުގެ ޤާނޫނީ ވާޖިބު އަދާކުރާ ތަޢާރުޟުވާކަމަށް އިންޓެލިޖެންސް ރިޕޯޓް އޮތުމަކީ ދައުލަތުގެ ހުއްޖަތެއް ބާޠިލުކޮށް ނުލެވޭ. އަދި އެފަދަ ރިޕޯޓް ސަރީޙަ ކަމަށް ނުވާތީ ތަފާތުކަމަކީ ދައުލަތުގެ ހުއްޖަތު ބާޠިލުކޮށް ނުލެވެއެވެ.

ބަރީޢަތުގެ އަސާސްތަކަށް ބަލާއިރު ކުރެވުނު ބަޔާންކުރެވުނު ސަބަބު

28. މަސްތުވާތަކެތި ހިފެހެއްޓުމަށް ފަހު ޑީ.އެން.އޭ ޓެސްޓު ކުރުމަށް ކޯޓަށް ހުށަހެޅުމަށް ބަރީޢަތު ދެވިފައި، ޑީ.އެން.އޭ ޓެސްޓު ބަރީޢަތު ދިނުމުގެ އަސާސް ނަތީޖާ ކަމަށް ސާބިތުކުރުމަށް ދައުލަތުން ހުށަހަޅާ ހެކި ތާރީޚުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ. މި ކޯޓުން ޑީ.އެން.އޭ ބަރީޢަތު ބަޔާންކުރެވިފައި ނ.ބީ.އޭ ބަރީޢަތު ދޭން ކަމަށް ކުރިމަތިލި ތާރީޚުން ދިނުމާއި އަސާސްތަކުގެ ދަށުން ކުރެވުނު ޝަރީޢަތުގެ ޙުކުމާއި 17 އޮގަސްޓް 2017 ގެ ތާރީޚުގައި ކުރިމަތިލި ތާރީޚު ސަރީޙަކަމުގެ މަޢުލޫމާތު ދިނުމަށް ބަރީޢަތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވެއެވެ. އަދި މިގޮތުން ޑީ.އެން.އޭ ބަރީޢަތު ބަޔާންކުރެވިފައި، ނ.ބީ.އޭ ބަރީޢަތު ދީފި އަސާސްތަކުގެ ދަށުން ކުރެވުނު ގޮތެއް ހުށަހަޅާފައިވެއެވެ.

29. ބަރީޢަތު ދިނުމަށް ޑީލް ރިޕޯޓް ސާބިތު ކުރުމަށް ސަރީޙަ ދައުލަތުގެ ހުއްޖަތު ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ގޮތުން ހުށަހަޅާފައި އަދި ކުރިމަތިލި ހުއްޖަތު ހުށަހަޅާ ތާރީޚުގެ ނަތީޖާ ހެކި ދިނުމާއި ދަށުން ބަރީޢަތުދީފި، މިގޮތުން ޑީ.އެން.އޭ ބަރީޢަތު ދިނުމަށް އެދިފައި ވަކިކުރެވިފައި، އ.ދ ބަރީޢަތު ދިނުމަށް ދިން ކޯޓު އަސާސްތަކުގެ ދަށުން

[illegible]

30. [illegible]

31. [illegible]

---

[7] 22 [illegible] 2017 [illegible]

[illegible]

32. [illegible][8]

33. [illegible]

34. [illegible]

---

[8] [illegible] 23 [illegible]

ދައުލަތަށް ފުރުޞަތު ދިނުމަކާ ނުލައި ކުރިއަށްގެންދިޔަ ޙުކުމް މައްސަލަ ނިންމި ކަމަށެވެ. ދައުލަތުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ ޝާހިދު ކުރުމަށް ހުށަހަޅަންޖެހޭ ހެކިތައް ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތަކީ ދަޢުވާ ހުށަހެޅި އިން ދައުލަތަށް ލިބޭ ފުރުޞަތުތަކެވެ. އެއީ ޙުކުމް ފުރުޞަތެއް ދެއްވުމަށް ބޭނުންކުރެވޭ ޙައްޤު ކަމަށް ބަލާފައިވާނެ ކަމަށެވެ. ކޯޓުގެ ކުރިމަތީގައި ޝާހިދުން ފެންނަން ހުރި ހެކިތަކުގެ ފަރާތުން ފިޔަވަޅު އެޅުމަށް ފުރުޞަތު ނުދީ ހުކުމް ނިންމާފައިވާ ކަމަށް ބަލާފައެވެ. މިފަދަ ކަމެއް މި މައްސަލައިގައި ފެންނަން ހުރި ސަބަބުތަކުގެ މައްޗަށް ބިނާކޮށް އެ ސަބަބު ތަކުގެ މައްޗަށް ބަލާލުމުން ދިފާޢުގެ ފަރާތުން، މި މައްސަލައިގައި ހުށަހެޅުނު ޝާހިދުންގެ ހެކިން ނުލައި ހުކުމަށް ނިންމުމުގެ ސަބަބުން ޝަރީޢަތުގެ މަޤްޞަދު ޙާޞިލުކުރުމަށް ކުރިއަށްގެންދެވޭ ޝަރީޢަތުގެ ތަރުތީބުގައި ނުހިމެނޭ ސަބަބުތަކެއް މި މައްސަލައިގައި ޙުކުމް ނިންމުމުގައި ބަލާފައިވާ ކަމަށް ފާހަގަކޮށް ދިފާޢުގެ ފަރާތުން ހުށަހަޅާފައިވާ ބަޔާން ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 51 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބުނާ ދިފާޢުގައި ދައުލަތު ޝާހިދުންނާސުވާލުކުރުމުގެ ޙައްޤު

35. މި މައްސަލައިގައި ދައުލަތުގެ ފަރާތުން އިސްތިއުނާފު ކުރި ނުކުތާތަކުގައި ފާހަގަ ކުރި މައިގަނޑު ކަމަކީ ދަޢުވާ ޝާހިދުކުރުމުގެ ފުރުޞަތު ނުދީ ހުކުމް ނިންމާފައިވާކަން ދަޢުވާ ޝާހިދުންގެ ހެކިބަސް ނަގާފައިވާ ކަމުގައި ހުކުމް މި މައްސަލަ ނިންމުމެވެ. އެހެންނަމަވެސް މި މައްސަލައިގައި އިސްވެ ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަންކަމުގެ ތެރޭގައި ބަލާއިރު، ނުޖެހޭ ނަޒާއި މުދައްދަރު ސަލާމަތުގެ މައްޗަށް ހުކުމް ދައުލަތާ ދެކޮޅަށް އެ ދިފާޢުގެ ފަރާތުން އުފައްދާފައިވާ ސަބަބުތައް އެކަށީގެންވާ ގޮތުގައި ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ދެފަރާތުގެ ހެކިތަކާއި، މި ދިފާޢުގެ މައްސަލަ ތަޙުޤީޤު ކުރެވި ދިފާޢު ކުރެވިފައި، އެކަށީގެންވާ ހެކިތަކުގެ ސަބަބުތަކުންނެވެ، ދައުލަތުން ސަލާމަތުގައި ފާހަގަ ކުރެވޭ އެކަށީގެން ނުވާކަން، މި މައްސަލައިގައި އަދުލުގެ ދައުރެއް، ދައުލަތު ފާހަގަކުރެވުނު ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ފަރާތުން، ދައުލަތުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ ކުރުގެ އަދަދު ނުޖެހޭ ނަޒާއި މުދައްދަރު ސަލާމަތުން،

ކޮށްފައިވާކަން އެކަށީގެންވާ މިންވަރެއްގެ ޝައްކެއްނެތި ޝަރީޢަތަށް ސާބިތުނުވާކަމަށްޓަކައި، [illegible] [illegible] [illegible]، މުޙައްމަދު ސަޢްދޫންގެ މައްޗަށް ދައުލަތުން ކުރި [illegible] ވިޔަފާރިކުރުމުގެ ކުށުގެ [illegible] [illegible] ސާބިތުނުވާކަމަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން ކޮށްފައިވާ ހުކުމަށް ބަދަލު ގެންނަންޖެހޭ ތަނެއް ނުފެންނަނެއެވެ.

[illegible] މުޙައްމަދު [illegible] [illegible]

36. [illegible] [illegible] [illegible] މުޙައްމަދު ސަޢްދޫންގެ [illegible] [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެކަމަށް ރިޢާޔަތް [illegible] އަދި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ 142 ވަނަ މާއްދާއާ 146 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންވާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުން މައްސަލަ ނިންމާފައިވާކަމަށް [illegible] [illegible] ނުކުތާއާއި ގުޅިގެން، އިސްތިއުނާފު ކުރި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] ނުކުތާ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) [illegible] ބެލިއިރު، އަޅުގަނޑުމެން ފާހަގަ ކުރެވުނު ކަންކަން ތިރީގައި އެވަނީއެވެ.

ކުށުގެ ޒިންމާ އުފުލުމަށް ކުށުގެ އަމަލު އެކަނި ފުދޭ ޖިނާއީ ކުށް:

37. ކުށުގެ ޒިންމާ އުފުލުމަށް ކުށުގެ އަމަލު އެކަނި ފުދޭ ޖިނާއީ ކުށްތަކާ [illegible]، ކުށުގެ ނިއްޔަތާ ގުޅޭ ޢުންޞުރު (mens rea) އުނިކޮށް [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]، ޖިނާއީ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިސްނާ އެކެވެ. އެންމެ އާންމުކޮށް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ސާބިތު ކުރާނަމަ، ކުށުގެ އަމަލު (actus reus) އާއި ކުށުގެ ނިއްޔަތު (mens rea) [illegible] ޢުންޞުރު [illegible] [illegible] [illegible] ކޯޓުން ސާބިތުކުރަން ޖެހެއެވެ. ނަމަވެސް، ކުށުގެ ޒިންމާ އުފުލުމަށް ކުށުގެ އަމަލު އެކަނި ފުދޭ ޖިނާއީ ކުށްތަކުގައި، [illegible] [illegible] [illegible] ކުށުގެ އަމަލު [illegible]، ކުށްކުރުމުގެ ނިއްޔަތް ނެތްނަމަވެސް [illegible]

އޭނާއަށް [illegible] [illegible] އެއްވެސް ގޮތެއް [illegible] އޭނާ [illegible] [illegible]. ޖިނާއީ ޤާނޫނުގެ އާންމު ހަމަތަކަށް ބަލާއިރު، ކުށުގެ [illegible] [illegible] ކުށުގެ އަމަލު [illegible] ޖިނާއީ [illegible] ތަފާތުކޮށްފައި ވެއެވެ. މިގޮތުން، ހަމައެކަނި ކުށުގެ އަމަލާއި ގުޅުވައިގެން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުވުމުގައި، ސްޓްރިކްޓް ލަޔަބިލިޓީ (strict liability) އާއި މުޠްލަޤު (absolute liability) އާ ދެމެދު ތަފާތު ކޮށްފައެވެ. ސްޓްރިކްޓް ލަޔަބިލިޓީ ކުށްތަކުގައި ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު [illegible]، މުޠްލަޤު މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލުން ލާޒިމު ކުށްތަކުގައި ދިފާޢު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުސަތު އެއްގޮތަކަށްވެސް ލިބި ނުދެވޭނެއެވެ.

38. ޖިނާއީ ކުށް އުފައްދާ ޤާނޫނެއްގައި ކުށް އުފައްދާ [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. މިގޮތުން، [illegible] [illegible] ކުށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] ކުށުގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، [illegible] [illegible]، ހަމައެކަނި ކުށުގެ އަމަލާއި ގުޅުވައިގެން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]، ހަމައެކަނި ކުށުގެ އަމަލާއި ގުޅުވައިގެން ޖިނާއީ މަސްއޫލިއްޔަތު އުފުލަންޖެހޭ [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނުގައި "ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބެލުން":

39. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގައި " ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބެލުން" މިނަމުގައި ބަޔާން ކޮށް ބާބެއް ހިމަނާ ފައި ވެއެވެ. މިބާބަކީ ކުށް އުފައްދާ ބާބެއް ނޫނެވެ. ނަމަވެސް މިއީ މަސްތުވާތަކެތީގެ ގޮތުން ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށް ޤާނޫނީ އިފްތިރާޟެއް (legal presumption) ތަކެކެވެ. ޤާނޫނީ އިފްތިރާޟަކީ ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި އިންކާރު ކުރެވޭނެ ފަދަ ދިފާޢުކުރެވޭ (rebuttable) އިފްތިރާޟެއް ކަމުގައިވާއިރު، ބައެއް ޙާލަތްތަކުގައި އެކަން ނަފީ ނުކުރެވޭނެ (irrebuttable) އިފްތިރާޟް ތަކެކެވެ. އެހެންކަމުން، މިބާބުގެ ދަށުން އަންނަ މާއްދާތަކުގެ ދަށުގައި ބަޔާން ކުރެވޭ ކުށުގެ ޖިނާއީ އުފެދިގެން ކުށުގެ އަމަލު އެކަނި ފުދޭ (strict liability) ކުށްތަކެއްގެ ސިފަވާއި އުފުލުމުގެ ބަދަލުގައި ސާބިތު ކުރުމުގެ ޒިންމާ ހުރުމާއި، ބައެއް ކަންކަމުގައި އެހެން ފަރާތަކުން ތުހުމަތު ނުވަތަ ނަފީ ނުކުރެވޭނެ އިފްތިރާޟް ތަކެއް ނުވަތަ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބެލުމަކީ ކޮބައިތޯ؟ "ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބެލުން" ގެ ބައިގައި އެކަން ނަފީ ކުރުމަށް ދަލީލު ހުށަހެޅުމުގެ ފުރުޞަތު އެބައޮތް ހާލަތްތަކުގައި، އެބައިގައި އެކަމެއް ނަފީ ނުކުރެވޭނެ ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބަލާ ކަންކަން ހުރި ގޮތް ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައި ހުރި ގޮތުން ކަނޑައަޅާ ތަކެތި ބަޔާންކުރެވިފައި ވެއެވެ.

މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރި ކަމުގައި ބެލުން:

40. މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރުމުގެ މާނައަކީ "މިފަދައިގެ އަތުގައި ނުވަތަ ހަށިގަނޑުގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ވުމާއި ގޮތެއް ހުރުން ހުއްޓުމާއި، މިފަދައިގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ތަނެއްގައި ނުވަތަ އެއްޗެއްގައި މަސްތުވާއެއްޗެއް ހުރުން ހިމެނޭ ގޮތެވެ."[9] ޤާނޫނުގައި މިގޮތަށް ކަނޑައަޅާފައިވާއިރު، މަސްތުވާއެއްޗެއް އަތުގައި ހުރި ކަމުގައި ޤާނޫނީ ގޮތުން ކަމަށް ބަލާނެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ.[10] މިގޮތުން މަޢުލޫމާތު 06 ގްރާމްއަށްވުރެ

---

[9] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގެ 9 ވަނަ މާއްދާ.

[10] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2011 (މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނު) ގެ 141 ވަނަ މާއްދާ.

[illegible]

41. [illegible] (balance of probability) [illegible] (possession) [illegible]

42. ހަމަ އެހެންމެ، ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރާ ގޮތުން، މީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ އަދި އެހެން މީހުން ވަދެނުކުމެ ނުކުރާ ގެއެއްގައި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހުރުމުން ނުވަތަ މީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ އަދި އެހެން މީހުން ވަދެނުކުމެ ނުކުރާ ކޮޓަރިއެއްގައި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ހުރުމަކީ ޤާނޫނު [illegible] ބުނާގޮތުން އެމީހާގެ އަތުން މަސްތުވާ ތަކެތި ފެނުމެވެ. އެހެންކަމުން، މީހެއްގެ ކޮންޓްރޯލްގެ ދަށުގައި ހުންނަ ތަނަކަށް އެހެން މީހުން ވަދެ ނިކުތުމަކީ [illegible] ކޮންޓްރޯލް އޮތް ފަރާތް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ނޫނެވެ. މީހަކު އެކަނި ދިރިއުޅޭ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

43. [illegible] [illegible] މައްސަލައިގައި، [illegible] [illegible] ބަޔާންކުރާ [illegible] [illegible]، އިސްތިޢުމާލު [illegible] [illegible] ދަށުގައި ކޮންޓްރޯލް [illegible] ހިޔާޒަތު (possession) އާއި އިސްތިޢުމާލު [illegible]،

ނުކުރެވޭނަމަ، އެތަނުން ފެނުނު މަސްތުވާތަކެތި [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]، [illegible] މަސްތުވާތަކެތި [illegible] އިސްތިއުނާފު [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] "[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]."[11]

44. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާގެ [illegible] ޤާނޫނު ނަންބަރު: 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) [illegible] [illegible] [illegible] ތިރީގައިވާ ކަންކަން ފާހަގަ ކުރެވެނެވެ.

---

[11] ސުޕްރީމް ކޯޓުގެ ނަންބަރު: 2012/SC-A/23 ޤަޟިއްޔާގެ 9 ވަނަ ނުކުތާގައި.

ދައުލަތުން ހުށަހެޅި ދަލީލު:

45. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި "މަސްތުވާތަކެތި" ކަމަށް ބަޔާން ކޮށްފައިވަނީ، " މަނާކޮށްފައިވާ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 1 ގައި[12] ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއަކާއި، އޭގެން އެއްޗެއް ނުވަތަ މާއްދާއެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، ބޭހުގެ ގޮތުގައި ބޭނުންކުރެވޭ މަސްތުވާތަކެތި ކަމުގައި ޖަދުވަލު 2 ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކޮންމެ އެއްޗަކާއި، އޭގެން ބާވަތެއް ހިމެނޭ ހަމަ ކޮންމެ އެއްޗެއްވެސް ހިމެނޭ ގޮތުންނެވެ."[13] އެހެންކަމުން، "މަސްތުވާތަކެތި" ގެންގުޅުމަކީ ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން ބުނާއިރު، އެއީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ ކުށް ބާވަތްތަކުގެ މަސްތުވާތަކެއްޗާއިކަން އަދި އެމަސްތުވާ އެއްޗެއް ހިފެހެއްޓިފައިވާ ކޮން ޖަދުވަލެއްގެ ކޮން ނަންބަރެއްގެ ދަށުގައި ކަން ބަޔާން ކުރަން ޖެހެއެވެ. އެކަން އެގޭނީ ބަޔާން ކުރަންޖެހުނީ ޤާނޫނުގައި ކަން ކަނޑައެޅުމުގައި އަދި ކަން ޝާމިލު ކުރުމުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބާވަތްތަކާއި މިންވަރުތަކެއް ތަފާތު ކޮށްފައިވާތީއެވެ. ޤާނޫނު ބަޔާންކޮށް، އަދާލަތު މަސައްކަތްތަކުގެ ކޮންމެވެސް ފަރާތަކުން ކަން ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ދަޢުވާ ކުރެވިފައިވާކަން ފާހަގަކުރަމެވެ. ދައުލަތުން އިތުރު ދަލީލު ގައި ވަނީ؛

> "...މިގޮތުން ދިރިއުޅޭ ކޮޓަރި ބަލައި ފާސްކުރިއިރު، އެކޮޓަރީގެ ކަބަޑުތެރެއިން ފެނުނު ވަލެޓުގައި ހުރި މިންވަރަކުން ދުއި މިންވަރަކަށް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، އެކަބަޑުގެ ތަށިތަކުގެ ތެރޭގައި އޮތް ފުޅިއެއްގެ ތެރެއިން ފެނުނު ސްޓްރޯތަކެއްގައި 0.5905 ގްރާމް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، އެކަބަޑުގެ މައިން ދަށުގަ ތަށިތަކުގެ ތެރެއިން ފެނުނު ފުޅިއެއް ކޮތަޅު ތެރޭގައި 3.7882 ގްރާމް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، އެކޮޓަރީގައި ހުރި އެނދުމަތިން ފެނުނު ކަޅުކުލައި ބެގުތެރޭގައި ބައެއް ކޮތަޅުތަކެއްގައި **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، އެކޮޓަރީގެ ޖައިބު މަތީގައި ސަމްސަންގް އެއްޗެއް ތެރޭގައި އޮތް 03 (ތިނެއް) ނަންބަރު ޕެކެޓެއް ތެރެއިން ފެނުނު ދޭ ނަންބަރު ޕެކެޓުގައި 218.5000 ގްރާމް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، ތިން ދޭ ނަންބަރު ޕެކެޓުގައި 248.2000 ގްރާމް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަމާއި، ތިން ދޭ ނަންބަރު ޕެކެޓުގައި 249.7000 ގްރާމް **ކެނަބިސް** ހިމެނޭކަން އެއްޗެއްގެ ތަހުލީލު ރިޕޯޓުން ދައްކައި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ 108 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ)

---

[12] މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗެހީގެ ނަންތަކަކީ ބައިނަލްއަޤުވާމީ މިންގަނޑު، 1961 ވަނަ އަހަރުގެ ސިންގަލް ކޮންވެންޝަން އޮން ނާކޯޓިކް ޑްރަގްސް 1971 ވަނަ އަހަރުގެ ކޮންވެންޝަން އޮން ސައިކޮޓްރޮޕިކް ސަބްސްޓެންސަސްގެ ޝެޑިއުލްތަކުގައިވާ ނަންތަކެވެ. އަދި މި ޖަދުވަލުގައިވާ އެއްޗަކާއި މި ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކަމެއް އެނގޭ އެހެން ނަމަކުން ބޭނުންކުރާ އެއްޗަކީ މި ޖަދުވަލުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ އެއް ނަން ކަމުގައި ބެލެވޭނެއެވެ.

[13] ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާން ކުރާ "މަސްތުވާތަކެތި" ގެ މާނައިން

އާ ގުޅޭގޮތުން އަމިއްލަ (ހ) ގެ ދަށުން ނުޖެހޭނެ ކަމަށް އެއީ، މުޚައްދަރާ ސުޕްރީމްކޯޓުގެ މިއަދާއި
ކެނަބިސް ޖޮއިންޓް ކުދިކުދި ކޮޅުގެ ދައްވާ..."

މިގޮތުންވެ.

46. މިދަޢުވާގައި ޕްރޮސިކިއުޝަނުން، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، ކެނަބިސް، 07 ފަހަރަށް ބަހާލާފައިވާތަކެތި، ކެނަބިސް ޖޮއިންޓް[14] ކުދިކުދި ކޮޅުން ދައްވާކޮޅެއް، ތަކެތިން ރިޕޯޓް[15] ބަލާލީ އެރިޕޯޓުގެ މައްސަލަ ހިނާ ކުރެވޭ. އެރިޕޯޓުގައި ބަޔާން ކުރެވިފައިވާ، ތަކެތިން ކުރި ހިމި ބަޔާން ފަރުވާވަނީ "ޓެޓްރަހައިޑްރޯ ކެނަބިނޯލް" އާއި "ކެނަބިނޯލް" ކަމަށެވެ. އެރިޕޯޓުގެ އޮތުމަށް ބަލާއިރު ކެނަބިސްގެ ވަރަކަ ބަޔާން ކުރަށް ނެތެވެ. ބަލަހައްޓާ. "ޓެޓްރަހައިޑްރޯކެނަބިނޯލް" އާއި"ކެނަބިނޯލް" ވަރީ ކެނަބިސް ގަނޑުން އުފެދޭ ކެމިކަލް ތަކެއްޗެވެ. މިމަސައްކަތުގައި އޮތީ "ކެނަބިސް" ކަމަށް ބެލެވިދާނެތީ. ނަމަވެސް އޭގެ ބޮޑުމިން ނޭނގެއެވެ. އެކަމަށް އެހެނީ، މި ބޮޑުމިނުގެ ދަށުން ކުދި ކަމަށްވުމުގައި ގެއްލިގެން އާއި ކެނަބިސް ކިލޯއެއް ގްރާމް 1 ގެއްލާ އެއްޗެއް މަސްތުވާތަކެތި ވަކިކޮށް ކުދި ކަމަށްބުނުމަކީ ފާޅު އާއި، ބޮޑުމިން ވަޒަން ނުވާ ކުރު ބެލުމަށް ކުރިއެރުމުގައި، މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ދުވަހުގެ ތަޖުރިބާ ބާރުއަޅާ މިނުންނާއި މަސްތުވާތަކެއްޗެއް ދޫކޮށް ހިފާފައިވާ ހުއްޓާ
ގެއްލިގެން އާއި ކެނަބިސްއާއި އަދި ގްރާމް 1 ގެއި ބޮޑުން ކުރު އުނުން މަސްތުވާތަކެއްޗެއް އެއް ދުވަހު ކުރު ބޮޑާއި އެތެރޭގެ ބޮޑު ދަރުތާއި މިކަންކަމުން ތަބާވާ ކުރެވިދާނެއެވެ.

---

[14] "ޖޮއިންޓް ކޮޅުން" ކަމަށް ބުނެވިފައިވަނީ، ގެޑިހިރަކަށް ނުވާ މިހާރު، މިޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކަމެއް ފާޅުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ޢަމަލުތައް ކުރުމެވެ. މިހެން ގެޑިހިރަކަށް ހުށި، މިޤާނޫނުގެ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ގެ ކަމެއް ފާޅުގައި މަސްތުވާތަކެތީގެ ޢަމަލުތައް ކުރުމެވެ.

[15] ރިޕޯޓް ނަންބަރު: K(e)/DR/2016/226S (02 ނޮވެމްބަރު 2016) އާއި ނަންބަރު: K(e)/DR/2016/229S (07 ނޮވެމްބަރު 2016)
"މަސްތުވާތަކެތީގެ ތަޖުރިބާ ރިޕޯޓް".

މަސްތުވާތަކެތީގެ ބާވަތް:

47. އިސްތިއުނާފު ކުރެވިފައިވާ ދަޢުވާއާއި ގުޅިގެން ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެތީގެ ޤާނޫނު) އަށް ބެލިއިރު، "ޓެޓްރާހައިޑްރޯކެނަބިނޯލް" (TETRAHYDRO CANNABINOL) ޖަދުވަލު 1 ގެ 132 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. "ކެނަބިސް އަދި ކެނަބިސް ރެސިން" (CANNABIS AND CANNABIS RESIN) ޖަދުވަލު 1 ގެ 24 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. "ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ" (CANNABIS MIXTURE) ޖަދުވަލު 1 ގެ 25 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. "ކެނަބިސް އެކްސްޓްރެކްޓްސް އަދި ޓިންކްޗަރ" (CANNABIS EXTRACTS AND TINCTURE) ޖަދުވަލު 1 ގެ 26 ވަނަ ނަންބަރުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވެއެވެ. މިއީ އެ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ވަކިވަކި މަސްތުވާތަކެތީގެ ބާވަތްތަކެވެ. އެހެންކަމުން، "ކެނަބިސް" އާއި "ޓެޓްރާހައިޑްރޯ ކެނަބިނޯލް" ކަމަށް ޤާނޫނީ ގޮތުން ބެލުމުން ތަފާތުކަން އެނގެއެވެ.

48. ޤާނޫނުގައި "ކެނަބިސް" ކަމަށް ބުނެފައިވަނީ، ކެނަބިސް ޕްލާންޓުގެ ގަސްގަހުގެ ތެރެއިން ގަހަކަށް ނުވަތަ އެއިން ގަހެއްގެ ބަޔަކަށް، އެއަށް ކޮންމެ ނަމެއް ކިޔިޔަސްވެސް. "ޓެޓްރާހައިޑްރޯ ކެނަބިނޯލް" އާއި "ކެނަބިނޯލް" ބާވަތުގެ ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެއްޗަކީ ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ދީފައިވާ ނަމޫނާ "ކެނަބިސް މިކްސްޗަރ" އެވެ. ހަމައެހެންމެ، "ޓެޓްރާހައިޑްރޯ ކެނަބިނޯލް" އެއްވެސް މިންވަރަކަށް ހިމެނޭ ބާވަތެއް އެ މަސްތުވާތަކެތީގައި ހިމެނުނަމަ، ޤާނޫނުގެ ޖަދުވަލު 1 ގައި ބަޔާންކުރާ "ކެނަބިސް ރެޒިން" ކަމުގައި ބެލެވިދާނެއެވެ. ނަމަވެސް އެއީ "ކެނަބިސް" ކަމުގައި ދަޢުވާގައި ބަޔާންކޮށް ނުކުރެވިފައެވެ.

49. ސުވާލަކީ، ދަޢުވާ ކުރާއިރު، މިގޮތަކަށް މަސްތުވާތަކެތީގެ ބާވަތްތައް ވަކިކުރުން [illegible] [illegible] ހެއްޔެވެ. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭ ޤާނޫނު)ގެ ދަށުން ދަޢުވާ ހުށަހަޅާއިރު، އެދަޢުވާ ކުރަނީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ މަސްތުވާތަކެތީގެ [illegible] [illegible] ޤާނޫނުގައިވާ ގޮތުގެ މަތިން ބަޔާން ކުރުން ފުރިހަމަވާނެއެވެ. ސަބަބަކީ، ޤާނޫނު އެއީ [illegible] ކަމަށްވާތީއެވެ. ޤާނޫނުގައި [illegible] ކަންކަން ދަޢުވާގައި [illegible]. ޤާނޫނުގެ 106 ވަނަ މާއްދާގެ ދަށުންނެވެ. އަދި ކެނަބިސް [illegible] [illegible] [illegible]. ނަމަވެސް 109 ވަނަ މާއްދާގައި "[illegible] ކެނަބިސް [illegible] ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެއްޗެއް [illegible] ކެނަބިސް [illegible] ޖަދުވަލު 1 ގައިވާ މަސްތުވާތަކެތީގެ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] "[illegible] ކެނަބިސް" އާއި "[illegible]" [illegible] [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] "ކެނަބިސް" ގެ [illegible] [illegible] [illegible] ކެނަބިސް [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ދަޢުވާ [illegible].

ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މިވާ ނުވަތަ މިންވަރު:

50. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާތަކެއްޗާ ބެހޭ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ މިވާ ނުވަތަ މިންވަރަކީ، މަސްތުވާތަކެއްޗަކުން [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible][16]

---

[16] "[illegible]" [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible]، [illegible] [illegible] [illegible].

[illegible]

[illegible][17] [illegible]

[illegible]

މަސްތުވާތަކެތީގެ ޖުމްލަ ބަރުދަން:

51. ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (މަސްތުވާ ތަކެއްޗާބެހޭ ޤާނޫނު) ގެދަށުން ހުށަހަޅާ ދަޢުވާތަކުގައި ހިމެނޭ މަސްތުވާތަކެތީގެ ޖުމްލަ ބަރުދަން ޕްރޮސިކިއުޝަނުން ހުށަހަޅާ ދަޢުވާ ގައި ބަޔާން ކުރަންޖެހެއެވެ. ހުށަހެޅިފައިވާ

---

[17] [illegible]

ދަޢުވާގައި ވަކިވަކިން ގޮތުން މަސްތުވާތަކެތީގެ ބަރުދަން ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ ވަކި ވަކިން ނެތް. އެހެންކަމުން، ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ މިންވަރުތަކުގެ ތެރެއިން، ދަޢުވާ ބިނާ ކުރަނީ ކޮން މިންވަރެއްގެ މައްސަލައެއްކަން އެނގޭކަން ޤާނޫނުގައި ބިނާކުރި [illegible] ވީ، [illegible]. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ބަޔާން ކުރާ މިންވަރުތަކުގެ ތެރެއިން ކޮން ބައިކަން ޘާބިތުކަން ބަޔާންކޮށްފައި ނުވެއެވެ. މިސާލަކަށް ކެނަބިސް ރެޒިން [illegible] ދަޢުވާގެ އާއި [illegible] އާއި ކެނަބިސް [illegible] ޖަދުވަލު 1 ގައި ހިމެނޭ [illegible] މަސްތުވާތަކެތީގެ ދަޢުވާ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] އެނގެއެވެ؛

ބާވަތް	ދަޢުވާ އުފުލިފައިވާ ޗާޖު	ބަރުދަން (ގްރާމުން)	[illegible]
ކެނަބިސް، ކެނަބިސް [illegible]، ކެނަބިސް އޮއިލް.	[illegible] + [illegible]	5 ގ. ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު.	[illegible] (136 (ހ))
		5ގ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު + 142 ގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން 2 ކަމެއް ފާޅުވެގެން	[illegible]. (136 (ހ))
		5ގ މަތި 14 ގ މަދު ނަމަ އަދި 142 ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން 2 ކަމެއް ފާޅުވެއްޖެ ނަމަ	[illegible]. (136(ހ))
		5 ގ ނުވަތަ މަތި 14 ގ އެއަށްވުރެ މަދުނަމަ + 142 ގައި ބަޔާންކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން 2 ކަމެއް ފާޅުވެއްޖެ.	[illegible]. (136 (ހ))
		14 ގ އެއަށްވުރެ މަތި	[illegible]. (136 (ށ))
	[illegible] + [illegible]	5ގ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު	[illegible]. (137(ހ))
		5ގ ނުވަތަ އެއަށްވުރެ މަދު +142 ގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ދެކަމެއް ފާޅުވެގެން.	[illegible]. (137 (ހ))
		5ގ އެއަށްވުރެ މަތި 14 ގ އެއަށްވުރެ މަދު ނަމަ + 142 ބަޔާން ކުރާކަންކަމުގެ ތެރެއިން [illegible] ފާޅު ނުވުން.	[illegible]. (137 (ހ))
		5 ގ އެއަށްވުރެ މަތި 14ގ އެއަށްވުރެ މަދު + 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން 2 ކަމެއް ފާޅުވެއްޖެ.	[illegible]. (137 (ހ)).

		14 ގ [illegible]	ޖިނާއީ ކުރުމަށް. (137 (ށ)).
[illegible] ކެނަބިސް [illegible] 1 ވަނަ [illegible] މަސްތުވާތަކެތި	[illegible] (ކަރުދާހާ ނުހިމަނައި)	1 ގ [illegible]	ބޭނުން ކުރުމަށް.
		1 ގ [illegible]	ޖިނާއީ ކުށުން.

52. އެހެންކަމުން، މަސްތުވާތަކެތީގެ ޤާނޫނުގެ ދަށުން ކުރާ ދައުވާ ތަކުގައި، ތުހުމަތު ކުރާ މީހާއަކީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކުރާ ދަރަޖައިން ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގެއްގެ މިންވަރާއި ތަކެތީގެ ބަދަލުގައި އެއީ ޤާނޫނުގައި ބަޔާން ކޮށްފައިވާ ގޮތަށް ކޮންޓްރޯލްޑް ޑްރަގެއް ކަމަށް ދައުވާއިން ސާބިތު ކުރަން ޖެހޭ ޝަރީޢަތުގައި ބަޔާން ކޮށްދޭން ޖެހެއެވެ. ހަމަހިމެނޭ ގޮތަށް ދައުވާއަކީ "ކެނަބިސް" ޖިނާއީ ކުށުގެ ދައުވާއެއްކަމަށް ބަޔާން ކުރައްވައި، ކެނަބިސް ޖިނާއީ ކުށުގެ ދައުވާ ކުރަނީ 142 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާން ކުރާ ކަންކަމުގެ ތެރެއިން ކޮން ކަންކަމެއް ޑިސްޓްރިބިއުޓްކުރުމަށް ކަމެއް އެނގެންނެތެވެ. ތަފުސީލު ދިރާސާން އެނގެނީ އެއީ "ޖޭޖޭއަރަނަދީޓު ކެނަބިނޮއިޑު" އާއި "ކެނަބިނޮއިޑު" ކަމެވެ. މިކަންކަމުން އެނގެނީ، މިދައުވާގައި ޤާނޫނާއި އެއްގޮތަށް ކަންތައް ދައުވާއަކަށްނުވާތީ، މިދައުވާގެ މައްސަލަ ޤާނޫނު ހިނގަން ގޮތެއް ނެތްކަމެވެ.

53. މިމައްސަލަ އިސްތިއުނާފު ކުރުމަށް ހަރަކާތް ނުކުތުމުގައި ޤާނޫނުގެ 146 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކުރާ އުސޫލާ ޚިލާފަށް ބަދަލުވެފައިވުމުން، އެއުސޫލާ ޚިލާފަށް ކަމެއް ހިނގާފައިވާ ކަމަށް އުސޫލާ ޚިލާފު ގޮތެއް ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ބަޔާން ކޮށްފައެއް ނުވެއެވެ. އެހެންކަމުން، އިސްތިއުނާފުގެ ބަޔާން ގޮތެއް ނުވެއެވެ.

54. މިދައުވާގައި ޤާނޫނު ނަންބަރު 17/2011 (ޑްރަގްސްއާބެހޭ ޤާނޫނު)އަށް ގެނެވުނު ހަތްވަނަ އިސްލާހުގެ ސާބިތު ނަންބަރަށް އެޕީލަންޓުގެ އަސާސު ޢަމަލު ސާބިތު ނަންބަރު ބޮޑުވޭ. ޤާނޫނުން ގޮތުން އިސްލާހުވެފައި ގެތެރެ އެޕީލަންޓުގެ ޒާތީ ސާބިތު ނަންބަރު ބަދަލުގެނައުމަށް، އެއްސާބިތުން ޝަރުޢީ އަސާސު ސާބިތު ނަންބަރު ބޮޑުވޭ ގޮތެއް ދަށުއަޅާ. ޤާނޫނުގައި ގެތެރެ އިސްލާހުވެފައި ގެތެރެ، އަސާސު ޤާނޫނުގެ ގޮތަށް ބަލާއިރު ސާބިތު ނަންބަރަށް ބަދަލުގެނައުމަކާ، އެކަން ސާބިތުކުރުމަށް ކޯޓަކުން ފެނިގެން ކަނޑައެޅޭ ބޭނުން ކަނޑައަޅާ ފެނިގެން ކުރެވޭނެއެވެ.

55. ބަޔާންވެދިޔަ ސަބަބުތަކަށް އެހެން ހުކުމުން، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އިސްތިއުނާފު ނުކުތާތަކާއި މައްސަލައަށް ބިނާކޮށް ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކުރެވިފައިވާ ޙުކުމް ބަދަލުކޮށް ދިނުމަށް އެދި އިސްތިއުނާފުވެފައިވާ ބަދަލެއް ނުގެނެވޭނެއެވެ.

- **ޙުކުމް:**

ދެންފަހެ، އިސްތިޢުނާފީ ސަބަބުތަކާއި އެކު ހުށަހެޅުން ކްރިމިނަލް ކޯޓުގެ ނަންބަރު 70/Cr-C/2017 ޤަޟިއްޔާގައި އެ ކޯޓުން ކުރެވިފައިވާ ޙުކުމަކީ ބަދަލުކުރަންޖެހޭ ޝަރުޢީ އަދި ޤާނޫނީ ސަބަބެއް ނުފެނޭކަމަށް ކަނޑައަޅައި މި މައްސަލަބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.

މިޤަޟިއްޔާ ބަލައި ޙުކުމް ކުރީ:

ފަނޑިޔާރު ހުސައިން ޝަހީދު

ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު
(ރިޔާސަތު)

ފަނޑިޔާރު މުޙައްމަދު ނިޔާޒް